

**EVALUERING AV PROSJEKT GLO-01/413-5,
UTDANNING AV UNGE JENTER OG KVINNER, VILLA
LOBOS, GUATEMALA 2004**

Beate Thoresen
Desember 2004

Innhold

A. Bakgrunn	3
1. Prosjektet	4
1.1 Prosjektmål	4
2. Evalueringen	5
B. Resultater	6
1. Organisasjonen	6
2. Forvaltning	8
2.1 Bygning og eiendomsforhold	10
2.2 Samarbeidsforhold	12
3. Utdanning og opplæring	13
4. Helseprogrammet	16
5. Relevans i forhold til Fokus strategi	18
6. Konklusjoner og anbefalinger	19
Oppdragsbeskrivelse	21
INTERVJUER	25
Juridisk vurdering av eiendommene	26

EVALUERING AV PROSJEKT GLO-01/413-5, UTDANNING AV UNGE JENTER OG KVINNER, VILLA LOBOS, GUATEMALA 2004

A. Bakgrunn

Fundación Debora har sin opprinnelse i den guatemalanske organisasjonen knyttet til det internasjonale nettverket Hvite Bånd. Prosjektet som evalueres her startet etter kontakt med det norske Hvite Bånd som viste interesse for å støtte arbeid i Guatemala. I 1996 ble det gjennomført et sosioøkonomisk studie i ulike fattige by områder i Guatemala by og Villa Lobos ble valgt ut som prosjektområdet basert på kriterier om behov blant befolkningen og fravær av andre organisasjoner med et tilsvarende arbeid.

Bosettingen i Villa Lobos II Anexo, der prosjektet gjennomføres, startet som en jordokkupasjon i 1995 av familier som migrerte fra landsbygda til byen og ikke hadde noe sted å bo. Familiene satte opp enkle skur hvor de etablerte sitt nye bosted. Rundt 700 familier bor i Villa Lobos II Anexo. Området ble regulert av myndighetene og familiene fikk legal eiendomsrett i 1999. De fikk kjøpe tomtene for en rimelig pris. Bydelen har utviklet seg og har nå innlagt vann og lys, gatene har blitt asfaltert og boligstandarden bedret generelt. Fortsatt lever likevel mange av familiene i hus med jordgulv og dårlig standard. Rundt jordokkupasjonen og under forhandlingene om eiendomsrett og offentlige tjenester fantes det en organisasjon i bydelen som representerte familienes interesser. Denne organisasjonen har etter hva vi fikk opplyst blitt oppløst etter at det oppstod konflikter mellom medlemmene, samtidig som de mest presserende oppgavene, organisasjonen hadde tatt på seg hadde blitt løst. Villa Lobos II utgjør en del av et belte av fattige byområder i utkanten av Guatemala City.

De fleste deltakerne i prosjektet kommer fra Villa Lobos II Anexo, men det er også kvinner som er bosatt i bydelene rundt. Noen av disse er mer formelle bosettinger, mens andre er nye jordokkupasjoner der befolkningen fortsatt bor i skur, samtidig som de arbeider for å få rett til tomtene de bor på. Noen av disse ligger i skråninger der det er fare for jordskred i regntiden.

Det er fabrikkområder i nærheten av Villa Lobos og en del av kvinnene arbeider i tekstilindustrien, de såkalte "maquilas" der det produseres klær, med billig arbeidskraft, som i hovedsak eksporteres. Mange er imidlertid del av den uformelle sektoren der de søker å få inntekter til livets opphold gjennom kjøp og salg av varer og tjenester. Vi traff kvinner som solgte mat, jobbet som avis bud, arbeidet i tekstilindustrien, jobbet i butikk, el. Arbeidsløsheten er stor og inntektene generelt svært lave. Det som har lønn, tjener generelt ikke over minstelønn (omtrent 885 kroner). Blant kvinnene vi traff var noen i arbeid, mens andre hjemmевærende med barn.

Villa Lobos II Anexo har en barneskole (1-6 klasse). Det er ellers ikke nær tilgang på offentlige tjenester. Den nærmeste helsestasjon ligger i El Mesquital noen kilometer unna, men denne dekker et område med 70,000 innbyggere og har liten kapasitet.

Den vanskelige sosiale situasjonen fører også med seg problemer som alkoholisme, narkotika, vold i familien blant annet. Kriminaliteten er generelt høyere i de fattige byområdene og alarmerende høy i Guatemala City. Tilstedeværelsen av ungdomsgjenger kalt "maras" har bredt seg mer de seinere årene. De to største "maras" i Guatemala er en del av et regionalt nettverk i Mellom Amerika med tilknytning til USA. Gjengene deltar i kriminell virksomhet og er i stor grad bevæpnet. De to gjengene strider også seg imellom. Ungdom i Villa Lobos dras inn i gjengene og det er relativt hyppige skyteepisoder på grunn av gjengoppgjør. Regjeringen har varslet at den vil sette i gang et forebyggende arbeid i forhold til "maras" med et senter i nærheten av Villa Lobos, men det har ikke kommet i gang enda.

Fundación Debora har sitt senter i Villa Lobos II, Anexo og er etter det vi kunne identifisere den eneste organisasjonen med fast tilstedeværelse i bydelen utenom kirkene. Virksomheten til stiftelsen foregår i senteret som er et nybygg på tre etasjer, med plass til kontor, legekantor og klinikk, kjøkken og et område for yrkesopplæring, samt barnehage. Fundación Debora har ikke virksomhet utenfor Villa Lobos.

1. Prosjektet

Støtten fra Fokus og Hvite Bånd i Norge ble vedtatt i 1996 og prosjektet startet i 1997. Prosjektet omfatter hele Fundación Deboras virksomhet og er også det eneste stiftelsen håndterer.

Prosjektet er en del av Fokus samarbeidsavtale med NORAD og mottar midler derfra, samt fra egenandelen som framskaffes av FOKUS medlemsorganisasjon Hvite Bånd. Hvite Bånd har ansvaret for den direkte oppfølgingen av prosjektarbeidet fra norsk side.

1.1 Prosjektmål

Det overordnede utviklingsmålet for prosjektet er å høyne levekårene for målgruppen, gjennom å yte allmenn- og yrkesutdanning, samt fysisk og psykisk helsevern, kurser i økonomi, kvinners rettigheter, ernæring og omsorg. Egne opplysningskurs om HIV/AIDS.

Aktivitetene og de forventede resultatene for prosjektet de siste årene er:

- (a) Helseundervisning for unge jenter og kvinner om reproduktive rettigheter, HIV/AIDS og andre seksuelt overførbare sykdommer.
- (b) Støtte til grunnskole, ungdomsskole og videregående utdanning til jenter og kvinner.
- (c) Yrkeskurs til jenter og kvinner i matlaging, håndverk, lese/skrivekurs og frisør

- (d) Fortsettelse av arbeidet med å få statlig støtte til ressurs- og helsesenter
- (e) Fortsette arbeidet med egenfinansiering
- (f) Ferdigstille nytt hus.

2. Evalueringen

Oppdragsbeskrivelsen for evalueringen sier:

”Etter å ha mottatt støtte i syv år er det behov for en evaluering av prosjektet bl.a. for å se på måloppnåelse i forhold til bruk av midler og for å se på selve organiseringen av prosjektet, planlegging og rapportering og eierforholdet rundt huset/tomten som prosjektet har. Det er også behov for å en gjennomgang av hvordan organisasjonsamarbeidet mellom Det Hvite Bånd i Norge og Debora fungerer.

Organisasjonen ble evaluert i 2000, men det ønskes nå en mer omfattende evaluering.”

Den fullstendige oppdragsbeskrivelsen er vedlagt denne rapporten.

Innsamlingen av informasjon til evalueringen ble gjennomført i perioden 4 – 14 oktober 2004. Beate Thoresen har fungert som evaluator og Mette Moberg fra Fokus deltok under feltarbeidet.

Metoden for evalueringen bestod i gjennomgang av skriftlig materiale, intervjuer med ledelsen i Fundación Debora, ansatte, deltakere på kurs, foreldre, barn og andre institusjoner i området. Evalueringsteamet søkte kontakt med andre organisasjoner som kjenner stiftelsens arbeid, men intervjuet bare en institusjon, helsesenteret, som ble identifisert av stiftelsen som den eneste utenforstående institusjonen de har et samarbeid med. Den eksterne revisoren til organisasjonen ble også intervjuet. Deltakende observasjon ble også benyttet ved tilstedeværelse på kurs og undervisning i barnehagen. Flere av foreldrene og kursdeltakerne ble besøkt i deres hjem.

Evalueringsarbeidet tok sikte på å se på de organisatoriske forhold og forvaltning, effektivitet, måloppnåelse, kvalitet og innflytelsen til prosjektet i målgruppen. Evalueringen omfattet ikke et systematisk studie av virkningen på målgruppen, da vi ikke har tilstrekkelig informasjon, men identifiserer de viktigste resultatene. Evalueringen tar også hensyn til målsettingene i Fokus prosjektstrategi for å vurdere i hvilken grad prosjektets arbeid er i overensstemmelse med denne.

B. Resultater

1. Organisasjonen

Fundación Debora springer ut av Hvite Bånd i Guatemala, en kristen avholdsorganisasjon. Hvite Bånd i Guatemala har rundt 30 aktive medlemmer i Guatemala. Fundación Debora ble opprettet legalt som en juridisk person på grunn av arbeidet med prosjektet i Villa Lobos, som også er det eneste prosjektområdet til stiftelsen. Fundación Debora er legalt sett en egen stiftelse adskilt fra Hvite Bånd i Guatemala.

Etableringen av Fundación Debora som juridisk person startet i 2000 og ble godkjent i 2002. Statuttene ble senere modifisert i enkelte detaljer i 2003. Stiftelsen ble dannet av fem personer som også utgjør styret i organisasjonen. En av disse trakk seg senere på grunn av sykdom. Organisasjonens styrende organer er forsamlingen av stifterne og bidragsytere (Junta General de Fundadores y Benefactores) og styret (Consejo Directivo). I praksis er disse organene integrert av de samme personene, i og med at stiftelsen bare består av fire personer. Disse er:

Dora Coloma de Barrientos, president, legal representant og leder det daglige arbeidet.
Dora Lida Alvarado de Sosa, vise president
Emilia Lopez de Coloma, sekretær
Silsa Cifuentes de Portillo, regnskapsfører

Organisasjonen har definert sitt formål (misjon) som:

"Vi er en institusjon for sosial bistand, som gir opplæring til den kvinnelige befolkningen i Villa Lobos II og områdene rundt, gjennom et integrert tilbud til kvinnene og deres barn. Dette tilbudet består i utdanning, helse og ernæring og familieopplæring. Innen disse områdene har vi profesjonelt personell som deler stiftelsens målsettinger. Vi har 5 års erfaring i å arbeide med denne befolkningen, noe som gir oss 100 prosent tiltro. Vi arbeider på grunnlag av bibelske og moralske verdier¹."

Organisasjonen presenter sin visjon som:

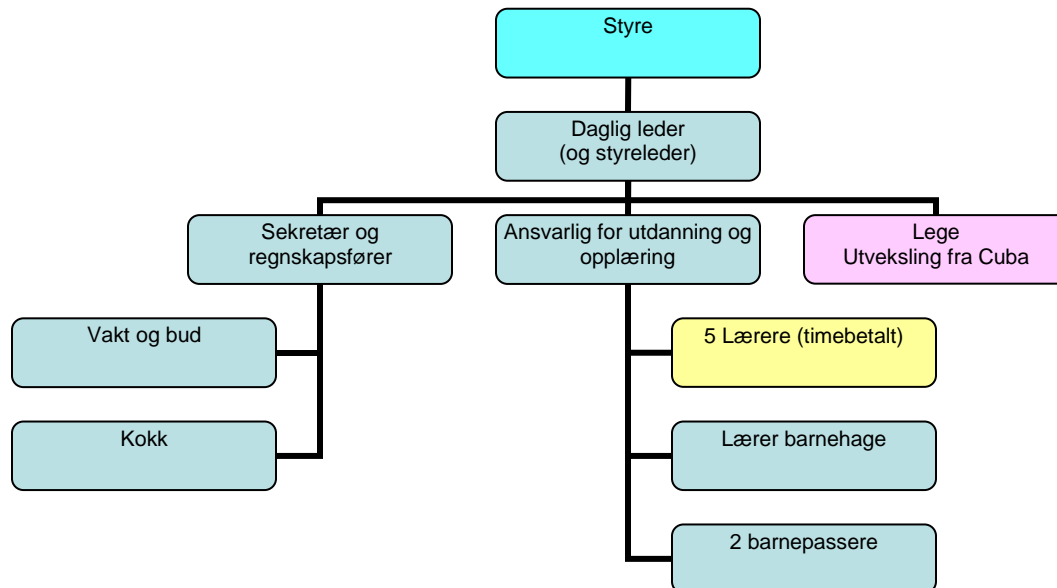
"Å være en institusjon som arbeider med høy kvalitet og ledelse, som gjennomfører våre strategier ved å gi et utdanningstilbud og utvider våre tjenester til målgruppen så de kan utvikle seg (oppfylle sine ambisjoner).

Målsetting:

Vår hovedmålsetting er å hjelpe kvinnene i bydelen til å utvikle seg både intellektuelt og økonomisk, ved å gi dem utdanning i gjennomføring av kreative produksjons og handelsprogrammer og gi førskoleundervisning til deres barn for å forebygge at de nye generasjonene begynner med narkotika, alkohol eller blir gatebarn.

¹ Sitat fra arbeidsplanen for 2003.

Det følgende organisasjonskartet for den operative strukturen presentert her er laget på grunnlag av informasjon fra stiftelsen:

Organisasjonskartet presentert til Hvite Bånd og Fokus i arbeidsplanen for 2003, viser givene som en del av det øverste organet i organisasjonen, noe som ikke er tilfellet.

Fundación Debora arbeider med to programmer; Helse og ernæring og Utdanning og opplæring. Det første programmet omfatter både forebyggende og kurativ helse. Det siste omfatter både formell utdanning (forskole og grunnskole) og uformell opplæring gjennom yrkeskurs og opplysningsarbeid.

Fundación Debora har 8 fast ansatte, samt timebetalt personell. Alle lærerne for yrkesopplæringen er hyrt opp på timebasis. Cuba har inngått et samarbeid med Guatemala om legebistand² og stiftelsen Debora har blitt godkjent som en av organisasjonene som mottar denne støtten siden 2003. Det betyr at en cubansk lege arbeider i organisasjonen. Legene skiftes ut med jevne mellomrom.

Styret er aktivt involvert i arbeidet og møtes regelmessig. I prosjektet slik det er strukturert i dag tas beslutningene av styret stiftelsen. Etter anbefaling ble det opprettet et elevråd i 2003. De fleste deltakerne er nåværende kursdeltakere, men en fortsatte selv om hun ikke deltar i kurs for tiden. Rådet møtes en gang i måneden. I følge medlemmene

² Brigada Medica Cubana som har vært i Guatemala siden 1999.

bistår de med å følge opp kursene og se hvilke behov som finnes. De følger også opp deltakerne, spesielt hvis det er noen som slutter å komme til timene. De identifiserer behov og prøver å finne løsninger. I år organiserte de et lotteri for å støtte innkjøp av materialer til kursene. De kommer også med ideer til planene for prosjektet.

Rådet fungerer som en begynnende støttestruktur til prosjektet, men de har ingen formell medbestemmelsesrett, og etter hva vi kan se, heller ikke en reell innflytelse på beslutningene. Deltakelsen er ustabil og de fleste trekker seg når de har avsluttet kurset. Opprettelsen av elevrådet er likevel et positivt skritt for å fremme større deltakelse og eierskap fra målgruppen i prosjektets virksomhet og de har kommet med enkelte innspill til utviklingen av arbeidet.

Det er kontakt med en del av kursdeltakerne og barna etter de har blitt uteksaminert. Denne kontakten er imidlertid ikke strukturert, men finnes på grunnlag av at de fleste bor i området der stiftelsen har sitt kontor og kurscenter. Det var ikke mulig å identifisere en plan for oppfølging av kvinnene etter de forlater kursene. Informasjonen om hva som har skjedd med dem er derfor heller ikke systematisert.

Stiftelsen Debora er konsentrert om arbeidet i Villa Lobos II og har liten kontakt med andre aktører. Som nevnt er helsesenteret den eneste institusjonen vi kunne identifisere der det finner sted et systematisk samarbeid. Det finnes en viss kontakt med andre organisasjoner og en mer aktiv deltakelse i en organisasjon som fremmer amming, et tema Debora hittil ikke har arbeidet med. Debora deltar ikke på den politiske arena i saker som vedrører kvinner, helse eller utdanning.

2. Forvaltning

Den forrige evalueringen påpekte en rekke svakheter i de administrative systemene. En rekke av disse har blitt utbedret, blant annet som et resultat av at organisasjonen har blitt etablert som en juridisk person. Stiftelsen Debora inngikk også en avtale med en ny revisor i juli i 2004, som nå følger dem opp månedlig og gir råd om forbedring av systemene.

Stiftelsen opererer med to bankkonti, en i US dollar og en i quetzales. Regnskapet avsluttes månedlig og utgiftene er ifølge revisor godt dokumentert. De har nylig innført bruken av et eget bilag for hver sjekk som skrives ut der det gis detaljer om regnskapskoden og typen utgift. Dette er vanlig praksis og gir større kontroll i regnskapet. Regnskapet føres i exel og de har ikke et eget dataprogram. Dette er det imidlertid behov for og revisor er i ferd med å utarbeide et forslag.

I mai 2003 registrerte Fundación Debora seg hos skattemyndighetene og har fått et eget skattnummer. De følger nå opp sine legale forpliktelser i den forbindelse.

De fast ansatte i stiftelsen får betalt de godtgjørelser loven fastsetter. Det betyr for øyeblikket 12 lønninger i året pluss en ekstra månedslønn i juni (Bono 14) og en i

desember (aguinaldo), totalt 14 månedslønner i året. De er også forpliktet til å betale en månedlig bonus på Q 250. Lønningene ligger på et rimelig og relativt lavt nivå, men alle tjener over den lovregulerte minimumslønningen. Alle fast ansatte har rett på en kompensasjon tilsvarende en månedslønn per år de har arbeidet dersom de blir sagt opp av stiftelsen. Loven etablerer at disse midlene skal settes av i et fond hvert år. Stiftelsen har per i dag den praksis at kompensasjonen betales årlig til arbeiderne. Revisor er enig i denne praksis og dette er vanlig blant mange organisasjoner. Det er imidlertid en risiko i forhold til lovverket, som etablerer at fondet skal opprettes og at utbetalingen skal skje på slutten av arbeidsforholdet.

1 september 2004 ble stiftelsen registrert hos "folketrygden" (IGSS) noe som er obligatorisk med det antall ansatte de i dag har. Dette betyr at både arbeidsgiver og arbeider betaler til trygden og de har adgang til helsetjenester og pensjon.

Utgiftene i første halvår 2004 viser den følgende fordeling mellom de ulike programmene:

Utgifter Januar –Juni 2004

	Totalt	Prosent %
Administrasjon	Q40,287.32	23.05
Utdanning	Q85,026.35	48.65
Helse og ernæring	Q125,313.67	71.70
Utgifter	Q174,766.96	100.00

Fordelingene mellom administrasjon og midlene som når ut til målgruppen er rimelig og det er en effektiv bruk av midlene.

På tross av forbedringene i de administrative systemene har stiftelsen ikke et avsluttet totalregnskap for organisasjonen. Inntektene som kommer fram i regnskapet for prosjektet er bidraget fra Hvite Bånd/Fokus, samt renteinntekter. Andre inntekter som kursavgiftene reflekteres ikke, selv om det føres en detaljert oversikt over disse. Mellom januar og september var inntektene fra kursavgifter på Q 28,630, et gjennomsnitt på Q 3,181 i måneden, eller rundt 11% av de registrerte utgifter i første halvår.

Det er behov for at stiftelsen utarbeider et totalregnskap med alle inntekter og utgifter. Dette er et krav fra Fokus, men også nødvendig som en legal stiftelse i Guatemala.

Fundación Debora er avhengig av den norske støtten for å drive arbeidet videre. Bortsett fra kursavgiftene har de fått sporadiske gaver fra enkeltpersoner, samt bidraget fra myndighetene til byggingen av huset som blir omtalt nedenfor. Det var muligheter for å involvere barnehagen i regjeringens program for lokalt drevne barnehager håndtert av kontret til velferdssekretariatet til presidentfruen. Dette ble ikke anbefalt av de norske giverne på tidspunktet fordi en var bekymret for at dette kunne bli brukt politisk midt i valgkampen i 2003. Stiftelsen har laget en presentasjon av sitt arbeid som de har vist på

møter internasjonalt i Hvite Bånd alliansen. Dette har imidlertid ikke resultert i støtte. Det er ingen plan for å skaffe midler fra nye givere nasjonalt eller internasjonalt og ledelsen ser dette som svært vanskelig. Dette bør imidlertid bli en prioritering i tiden framover for å redusere avhengigheten av den norske støtten.

2.1 Bygning og eiendomsforhold

Fundación Debora leide lokaler de første årene i Villa Lobos II, der prosjektet fungerte. I dag fungerer stiftelsen i egne lokaler som ble bygd med støtte fra prosjektet, myndighetene og private bidrag.

Under evalueringen ba vi om en oversikt over finansiering og regnskap for byggeprosjektet. Vi ba også om skjøte på tomta, informasjon om eiendomsforhold og vi har gått gjennom papirene og sjekket den legale situasjonen.

Eiendomsforhold

Området der stiftelsen har sitt kontor er regulert av myndighetene (BANVI-FOGUAVI) som et sosialt boligområde. Området ble regulert til fordel for de som hadde okkupert jorda i sin tid. Dette betyr at de som får eiendom må dokumentere at de er trengende og at de ikke har eiendom annet sted. Eiendomsretten blir tildelt til familien og det er en betingelse at den brukes til bolig. På grunn av denne situasjonen ble det ikke godtatt at en stiftelse kunne få tildelt rett på eiendom. Stiftelsen Debora var heller ikke legalisert da området ble regulert.

Bygningen er bygd på to tomter på 6x12 meter (72m²) hver. Myndighetene avgjorde tildelingen av eiendommene 15 august 1999. Den ene ble tildelt Dora Coloma Barrientos som familieeiendom (dvs. mann og barn) og den andre til Elvia Veliz Salas. Begge eiendommene ble registrert i eiendomsregisteret den 11 januar 2000. Elvia Veliz Sales ønsket å flytte fra området og solgte eiendommen til Dora Coloma. Eiendommen er imidlertid fortsatt registrert som tilørende Veliz Sales. Det er legalt sett ikke mulig å selge eiendommen fordi området er regulert. Loven forbyr salg, leie, eller liknende de første 25 årene fordi det dreier seg om sosial boligbygging. Dora Coloma har derfor bare en erklæring underskrevet med tilstedeværelse av en advokat som sier at hun har kjøpt eiendommen.

Kostnader og finansiering

Når det gjelder prisen på tomtene har vi to ulike opplysninger. Den ene er den som kommer fram i de offentlige papirene. Dokumentene for eiendommene visaer at hver av dem hadde en pris på i overkant av 7,900 quetzales med rett til et subsidie fra staten på litt over 5,900 quetzales. Det betyr at eierene betalte i underkant av Q 2000 til staten.

Nøyaktige opplysninger finnes i vedlegget. Den andre opplysningen kommer fra eieren og sier at den faktiske prisen betalt for tomtene var Q 120,000.

Kostnadene for bygningen presentert under er beregnet på grunnlag av faktisk investering i bygget (kostnadene av byggematerialer og arbeidskraft). Det finnes ikke et regnskap som sådan. Ingeniøren utarbeidet en oversikt som representerer verdien per desember 2003, med priser på materialer fra da bygningen ble ferdigstilt.

Total kostnad bygning	Q600,540.79
Total kostnad tomt	Q120,000.00
TOTALT	Q720,540.79
Finansiering	
Bidrag fra NORAD, Fokus og WCTU	Q259,440.28
Bidrag fra Guatemalas regjering	Q200,000.00
Bidrag til bygging fra Familien Coloma Barrientos	Q141,100.51
Bidrag til tomt fra Familien Coloma Barrientos	Q120,000.00
	Q720,540.79

Bidraget via FOKUS har først og fremst gått til lønning av bygningsarbeiderne. Regjeringen, via velferdssekretariatet til presidentfruen ga støtten i bygningsmaterialer. Det resterende beløp har blitt dekket ved bidrag fra familien til styre- og daglig leder, Dora Coloma de Barrientos. Denne summen er beregnet ut fra ingeniørens oversikt og ikke ut fra regnskapstall. All investering i tomt kom fra dem. Det er ikke gjort noen klar avtale om dette var et lån eller en gave til stiftelsen.

Byggingen startet, i følge intervjuer gjennomført under denne evalueringen, i 2001 og ble avsluttet i 2003. Bygget er på tre nivåer og det første nivået var ferdig i 2002. Stiftelsen startet byggingen på egen hånd uten budsjett eller plan for finansiering. Det virker som det er generell enighet om at lokalene der prosjektet opererte tidligere var uegnede og hadde dessuten råteskader. I 2002 søkte stiftelsen om midler til å fortsette byggingen som allerede hadde startet med støtte fra familien og regjeringen. Det i starten var en viss forvirring om søknaden var om midler til utbedring av eksisterende lokaler eller et nytt bygg. FOKUS og Hvite Bånd i Norge forsto på tidspunktet at det dreide seg om en utbedring. De understreker også at byggeprosjekter bør godkjennes før byggestart med en klar plan. Tomten var imidlertid allerede kjøpt og Fundación Debora hadde fått byggematerialer fra regjeringen og søkte om støtte til lønninger til arbeiderne. Det blir gitt en ekstrabevilgning i 2002 og senere i 2003, der Hvite Bånd i Norge bidrar med egenandelen.

Eiendommen slik den er i dag tilhører familien Coloma Barrientos. Spørsmålet om eierforholdet ble i dette tilfellet ikke tilstrekkelig avklart med Hvite Bånd og Fokus før byggestart. Det manglet også en klar plan for hvordan eierforholdet skulle håndteres i framtiden og hva som ville skje med bidragene fra familien Coloma Barrientos. Byggeprosessen var improvisert, inspirert av et ønske om å få bedre forhold for prosjektets arbeid, men uten at de legale aspektene ble tatt hensyn til. Det sentrale punktet

i dag er å finne en løsning som sikrer juridisk at eiendommen står til Fundación Deboras disposisjon og det oppfattes slik at det er god vilje til å finne fram til en slik løsning.

Den juridiske vurderingen vi ba om til denne evalueringen understreker at det legalt sett ikke er mulig å overdra eiendommen på stiftelsen, samtidig er det mulig at det finnes en viss fleksibilitet i systemet fordi det dreier seg om et sosialt prosjekt. Det anbefales derfor at man søker FOGUAVI om bruk av tomte til et opplæringsenter eid av Debora stiftelsen. Alternativt kan eiendommen overføres til kommunen og bruksrett bli gitt til stiftelsen. Det understrekes at man må søke tillatelse fra FOGUAVI fordi dette er den eneste måten eiendommen kan bli registrert på stiftelsen. En slik løsning vil kreve en ekstra innsats fra stiftelsen for å overbevis myndigheten om å gjøre et unntak. Den juridiske vurderingen er vedlagt denne rapporten.

Det er også viktig at det blir inngått en formell avtale mellom familien Coloma Barrientos og stiftelsen om at midlene som kommer fra givene til prosjektet tilfaller stiftelsen ved en eventuell omsetting av eiendommen. På tross av oversikten presentert av ingeniøren som vi fikk under evalueringen, anbefales det at det settes opp et reelt regnskap for byggingen.

2.2 Samarbeidsforhold

Både Hvite Bånd Norge og Stiftelsen Debora karakteriserer samarbeidet som godt. De har jevnlig kommunikasjon som forvaltningsspørsmål. Språk kan til tider være en hindring, på grunn av at ingen i Hvite Bånd Norge kan spansk. Det kommuniseres på engelsk med visse begrensninger. Hvite Bånd Norge har vært aktiv i forhold til å skaffe støtte til prosjektet. Debora overholder rapporteringsfrister. I forhold til administrative spørsmål påpekes det fra stiftelsens side at det har vært et problem med finansiering fordi beslutningene om støtte og overføring av midler først kommer i mars/april. Skoleåret i Guatemala starter i januar og lønningene skal betales og de har ofte ikke tilstrekkelige midler de første månedene.

Under denne evalueringen ble det observert at det har vært problemer i kommunikasjonen, spesielt i forhold til byggesaken som tidligere nevnt. Etter en gjennomgang av prosjektene som har blitt presentert de siste årene kan det observeres en forbedring i formuleringen, men det er behov for en klarere presisering av årlige målsettinger. Rapporteringen er svak i forhold til analyse av måloppnåelse. Det rapporteres stort sett på gjennomførte aktiviteter og ikke på resultater. Det kan imidlertid observeres framgang også i forhold til rapportering de siste årene.

Hvite Bånd og Debora har et gjensidig engasjement om prosjektet og dette startet også etter initiativ fra Norge. Hvite Bånd besøker også prosjektet jevnlig. Kommunikasjonen vi har kunnet identifisere er stort sett rettet mot administrative spørsmål og finansiering av initiativ fra stiftelsen. Det kunne være ønskelig med en større grad av dialog i forhold til innrettingen av prosjektet der en også tar hensyn til Fokus prosjektstrategi.

3. Utdanning og opplæring

Utdanningen og opplæringen er rettet mot barn og voksne kvinner, og omfatter barnehage/førskole, alfabetisering og grunnskole for voksne kvinner, samt yrkesopplæring.

Barnehage og førskole:

Denne aktiviteten omfatter barn fra 3 – 6 år, delt i tre trinn; 3 år, 4 år og 5-6 år (førskole). En lærer dekker undervisningen av barna på de ulike trinnene. Læreren har hjelp av to assistenter, som driver lek og oppfølging av barna mens læreren underviser en av gruppene. Antall barn på de ulike trinnene vises i tabellen:

Type kurs for barn	Antall deltakere	
	Januar – Juni 2003	Januar – Juni 2004
Førskole	27	18
Barnehage	28	34
Totalt	55	52 (pluss 5 på deltid)

Til sammenlikning var det 18 barn i barnehagen i 1997, 32 i 1998 og 45 i 1999³. Det har altså vært en svak økning i antall barn som deltar. Det er en begrensning i hvor mange barn som kan delta på grunn av plass.

Barnehagen og førskolen prioriterer barn av enslige mødre, mødre som arbeider og kursdeltakere. Noen av barna (5) er bare i barnehagen mens mødrene er på kurs. Tar disse med i betraktning er det 57 barn som deltar i 2004. I følge rapporten for første halvår var 11 av mødrene alene. Foreldrene må søke om plass og de som oppfyller kriteriene kommer inn så lenge det er kapasitet. Når det søkes om plass i barnehagen bes det om grunnleggende opplysninger om familiens økonomiske og sosiale situasjon. Mødrene må kunne framvise fødselsattest for barna for å bli akseptert. Det betales en månedlig sum (50 quetzales) for å ha barna i barnehagen.

Resultater:

Foreldrene vi intervjuet understreket at barna lærer mye i barnehagen og de er bedre forberedt til å begynne på skolen. Ved siden av undervisningen er det viktig for mødrene at barna har et trygt sted å være mens de arbeider. Barnehagen fungerer som en avlastning for mødrene som arbeider eller er på kurs. Det er dessuten få tilbud om barnehage i området, noe som setter barna i en risikosituasjon hvis de må være alene hjemme.

Prisen på barnehageplassen virker overkommelig for kvinnene og det er ingen som ser denne som en begrensning for at barnet skal kunne delta.

³ Tall fra evalueringen i 2000.

Barnehagetilbudet virker tilfredstillende og når generelt fram til den målgruppen som har blitt definert. Vi kunne imidlertid identifisere et tilfelle der barn i spesiell risiko (moren deltar i en ungdomsgjeng) ikke fikk tilgang fordi barna ikke har fødselsattest. Dette kriteriet er etablert fordi det kreves av myndighetene. Stiftelsen tok imidlertid ikke skritt for å se hvordan de kan sikre tilgang for disse utsatte barna. Barnehagetilbudet er godt, men det kan være behov for å diskutere hvordan man sikrer at spesielt vanskeligstilte barn kan få plass.

Opplæringstiltak for voksne kvinner

Stiftelsen Debora gir tilbud til voksne kvinner om alfabetisering og grunnskole fra 1-6 klasse. De har søkt om godkjenning fra Undervisningsdepartementet for undervisningen og denne er nært forestående. Elevene som deltar i kursene nå får godkjenning via en avtale stiftelsen har med en annen organisasjon som også bistår med undervisningsmateriale. For tiden er det 18 elever på ulike trinn i grunnskolen.

Yrkesopplæringen er den mest omfattende virksomheten, der det gis et tilbud om studier i håndarbeid, frisør og skjønnhetspleie, søm, matlaging og blomsterdekorasjon. Også her har det blitt søkt om godkjenning av undervisningen som er nært forestående. Yrkesopplæringen har ikke hatt noen form for formell godkjenning til nå.

Den følgende tabellen gir en oversikt over kursene og antall deltakere i 1999, første halvår 2003 og 2004:

Type kurs for voksne kvinner	Antall deltakere		
	1999*	Januar – Juni 2003**	Januar – Juni 2004**
Håndarbeid		12	6
Frisør og skjønnhetspleie	8	12	28
Søm I	12	11	18
Søm II		9	5
Matlaging	13		14
Blomsterdekorasjon			5
Grunnskole (1-6 klasse)		16	18
Totalt	33	60	94

* Tall fra evalueringen fra 1999

** Tall fra Debora stiftelsens halvårsrapporter.

Som tabellen viser har det vært en jevn økning i deltakelsen på kursene. Tilbudet har også blitt utvidet de siste årene.

Resultater

Opplæringstiltakene er et tilbud kvinnene ellers ikke ville ha adgang til, fordi andre tilbud enten er for dyre eller ligger for langt unna bostedet. Fundación Debora gir et tilbud som

både er nært og kostnadene for å delta er lave. For noen er prisen likevel for høy, blant annet fordi de også må bidra med materialer som brukes i undervisningen. Stiftelsen stiller noe til disposisjon og prøver å hjelpe de som ikke har ressurser til det. Elevrådet har også prøvd å samle inn penger til materialer.

Kvaliteten på kursene er bra og har blitt forbedret de senere årene. Dette reflekteres også i produktene som lages på kursene (klær, blomsterdekorasjoner, osv.) som har en tilfredstillende kvalitet for å kunne bli solgt.

De fleste kursene går om dagen på uke dager. Dette betyr at tilbudet rettes mot de kvinnene som ikke arbeider. Elevene ga tilbakemelding om at det kunne være ønskelig med et tilbud på tider som er tilgjengelige for kvinner som arbeider.

Kvinnene føler de kan bruke det de lærer. Noen tar med seg produkter de lager på kurset og prøver og omsette det. En del har også tatt i bruk den nye kunnskapen og begynt å lage produkter for salg eller tilby klipp av hår og skjønnhetspleie i nabolaget. De fleste vi snakket med var fortsatt deltakere på kurset. De så på muligheten for at de kunne bidra bedre til familieinntekten etter kurset. Få så på dette som en levevei, men som et nytt bidrag til familiens inntekt. Vi fikk også høre om eksempler på kvinner som lettere har fått jobb i tekstilindustrien fordi de kan håndtere en symaskin.

Kvinnene ga uttrykk for at det var viktig for dem at noen brydde seg om dem og ønsket å hjelpe dem i en ellers vanskelig situasjon. Opplæringen og alfabetiseringen gir kvinnene økt selvtillit og er stimulerende fordi de mestrer nye ting. Mange av dem har tidligere hatt liten eller ingen mulighet til å bruke tid på sin egen utdanning. De har også fått mange av mennene til å støtte deltakelsen deres, også fordi det gir nye muligheter for inntekter til familien. En av mennene hadde kjøpt symaskin for at kona kunne utvikle videre det hun lærte på kurset.

Vi har ikke noe grunnlag for å si noe om hvor stor inntektsøkningen er for familiene som et resultat av opplæringen fordi vi ikke har noe å måle det mot eller noen fullstendig oversikt over hva de tjener på virksomheten. Vi har inntrykk av at inntektene hittil er relativt beskjedne. Mange av de som fortsatt går på kursene drømmer om at de kan drive en virksomhet seinere. De påpeker at det kan være vanskelig fordi de ikke har ressurser til å etablere en virksomhet eller kjøpe inn materialer til å starte opp. Stiftelsen har vurdert å opprette et lånefond til støtte for kvinnene og har utarbeidet et prosjekt for dette.

Yrkesopplæringen er et positivt tiltak som kvinnene setter pris på. Det er viktig at opplæringen og utdanningen blir anerkjent men dette er nå i ferd med å gå i orden.

4. Helseprogrammet

Helseprogrammet omfatter forebyggende og kurative tiltak. Det tar sikte på å nå fram til befolkningen i sin helhet i Villa Lobos II Anexo, samt omliggende områder.

Barna i barnehagen får spesiell oppfølging. Det gjennomføres et systematisk studie av ernærings situasjonen til barna, via høyde/vekt kontroll. Barna får mat i barnehagen og stiftelsen har utarbeidet en meny som gir barna den nødvendige ernæring og barna får opplæring om ernæring. Barna blir målt og veid hver tredje måned. Kombinasjonen av en systematisk oppfølging og riktig ernæring i barnehagen har ført til en forbedring i ernærings situasjonen til barna.

Barna gjennomgår en generell legeundersøkelse hver tredje måned og det blir tatt blod-, avførings- og urinprøver for blant annet å identifisere blodfattighet eller parasitter. I tilfeller hvor dette oppdages gis det behandling. Det gjennomføres også jevnlig avlusing av barna og tannkontroll.

Fundación Debora tar imot pasienter og har et egen klinikk i sine installasjoner. Den daglige lederen for stiftelsen er lege og sammen med den kubanske legen tar de seg av pasientene som søker legetilsyn. Klinikken er åpen for hele befolkningen i området, både menn og kvinner. Klinikken mottar gjennomsnittlig rundt 60 pasienter i måneden.

Det forebyggende arbeidet organiseres via informasjonsmøter om ulike helse relaterte tema. Disse er rettet mot foreldre, som inviteres på spesielle dager, som mors- eller farsdag og aktiviteten kombineres med uformelle informasjons og diskusjonsmøter; deltakere på yrkesopplæringskursene, som mottar informasjon i forbindelse med kursene; og befolkningen generelt, som inviteres til å komme på åpne møter. Vektleggingen har vært rundt helse på disse møtene, men det har også blitt tatt opp tema som vold i familien og refleksjoner rundt hvordan man kan være ansvarlige foreldre. Fundación Debora inviterer institusjoner eller personer til å lede informasjonsmøtene når det dreier seg om tema de selv ikke dominerer.

Reproduktive rettigheter, HIV/AIDS og andre seksuelt overførbare sykdommer blir delvis tatt opp i disse informasjonsmøtene, men også i den direkte kontakt mellom lege og pasient.

To tiltak har blitt gjennomført etter at det ble etablert et samarbeid med helsestasjonen i området for ett år siden:

Forebyggende tiltak mot dengue⁴: Barna i barnehagen fikk opplæring om hvordan dengue spres og hvordan det kan forebygges⁵. De fikk i oppdrag og undersøke forholdene i hjemmet for og se om det var risiko for spredning av dengue. Funnene ble rapportert og

⁴ Malarialiknende sykdom.

⁵ Dengue overføres via mygg og oppsamlet stillestående vann er et av risikomomentene.

det ble utdelt premier for studiet. Denne aktiviteten bidro til at både barn og voksne fikk informasjon og ble bevisstgjort om sykdommen og den spredning.

Fundación Debora samarbeider med helsestasjonen om et vaksineringsprogram. Lokalene til stiftelsen blir tatt i bruk og personalet samarbeider når helsesenteret organiserer vaksinasjonskampanjer. Kvinnene og befolkningen generelt drar ikke til helsesenteret fordi det ligger et stykke unna og de har ikke kapasitet til å dekke hele befolkningen. Helsesenteret vil gjerne at Debora skal drive et kontinuerlig vaksinasjonsprogram, der de bidrar med vaksinene, men stiftelsen har ikke et eget kjøleskap til og oppbevare vaksinene slik det kreves.

Resultater

Det kan påvises en forbedring i forhold til helse og ernærings situasjonen til barna i barnehagen. Dette dokumenteres av stiftelsen på en systematisk måte. Foreldrene trekkes inn i det forebyggende arbeidet via informasjonsmøtene og gjennom opplæringen barna selv får. Resultatene er klare og positive for barna som er i barnehagen. Underernæringen er redusert og barna har bedre helse.

Søsken som ikke går i barnehagen får ikke oppfølging. Den manglende oppfølging av familien som sådan reflekteres for eksempel i avlusingstiltakene, der det identifiseres som et problem at barna i barnehagen får lus igjen i hjemmet. At resten av familien ikke integreres i tiltaket skyldes kostnader ifølge stiftelsen. Sjampo som brukes til avlusing koster 3-3,5 quetzales og det kreves to behandlinger og de har ikke midler til å dekke hele familien.

Klinikken dekker et behov som ikke er tilfredstilt. Helsesenteret i området har ansvar for et område med rundt 70,000 innbyggere, og har 3 leger ansatt. Vårt inntrykk er at behandlingen som blir gitt av Fundación Debora er god, men at antall pasienter er relativt lavt, omtrent 2 per dag. For de pasienter som får behandling er det et godt tilbud, selv om det er mangel på medisiner. Vi har ikke grunnlag for å si noe om hvordan tilbudet generelt har bidratt til en forbedring i helsesituasjonen til befolkningen.

Kvaliteten på innholdet i de forebyggende tiltakene gjennom informasjonsmøtene virker bra. Vi fikk se flere presentasjoner som stiftelsen har utarbeidet og disse er både tilgjengelige og godt framstilt. Stiftelsen drar nytte av informasjon fra andre organisasjoner og myndigheter og integrerer dette i sin virksomhet. De fleste forebyggende tiltakene er avhengig av at befolkningen kommer til stiftelsen og er i liten grad aktivt oppsøkende.

Utviklingen av et samarbeid med helsesenteret er positivt og det har bidratt til å styrke det utadrettede forebyggende arbeidet. Dette samarbeidet kan med fordel styrkes. Det er allerede foreslått at stiftelsen fungerer med et permanent vaksinasjonsprogram. Problemet med å skaffe et lite kjøleskap burde de selv kunne løse. Det er også andre muligheter for samarbeid rundt forebyggende arbeid blant annet ved integrering av kvinner i opplæringen av helsepromotører.

Det vurderes generelt som et behov for å styrke det forebyggende kvinneorientert helsearbeid og dra kvinnene aktivt med i dette ved for eksempel å involvere dem i spredning av kunnskap i lokalsamfunnet eller ved at de danner selvhjelpsgrupper spesielt rundt spørsmål om vold i familien som er identifisert som et problem. Det er viktig å finne fram til modeller for bredere helseopplyning om prioriterte tema, som når lenger ut enn det gjør i dag.

5. Relevans i forhold til Fokus strategi

Målgruppa er i overensstemmelse med FOKUS kriterier som etablerer at denne skal være kvinner eller jenter. Prosjektet har også kvinner i ledelsen. Alle medlemmer i stiftelsen er kvinner og alle ledende stillinger innehas av kvinner.

Det er verdt å diskutere prosjektets relevans i forhold til de andre kriteriene.

- *”Prosjektet skal ha et tydelig kvinneperspektiv. De skal bidra til å styrke kvinner og kvinners rettigheter og organisering og bekjempe kvinnediskriminering. Kvinner skal gjennom prosjektet bli mer aktive aktører i egne liv på det individuelle plan og i fellesskapet med andre kvinner. Prosjektenes overordnede mål må være å bidra til å endre de strukturelle ulikhetene mellom kvinner og menn”*

Prosjektet bidrar til å styrke kvinner på det individuelle plan spesielt gjennom opplæringsprogrammene. Det bidrar imidlertid ikke til organisering og mangler et rettighetsperspektiv. Stiftelsen gir selv uttrykk for at de ikke har kunnskap om kvinneverdigheter eller likestillingsspørsmål, men at de er åpne og villige til å lære mer om dette. Prosjektet er et servicetilbud til kvinner, som svarer på noen av kvinnenes behov, men har ikke en kvinnepolitisk profil slik FOKUS ønsker å fremme i prosjektene støttet av organisasjonen.

- *”Prosjektene skal være åpne for alle kvinner uavhengig av sosial bakgrunn, livssyn, etnisk opprinnelse og kulturell tilhørighet, seksuell legning og politisk ståsted. Midler fra FOKUS skal ikke benyttes til å drive partipolitisk arbeid eller forkynnende virksomhet.”*

Prosjektet legger vekt på at virksomheten er åpen for alle og denne evalueringen konkluderer også med at dette praktiseres. Stiftelsen bygger sin virksomhet på bibelske verdier. Det diskrimineres etter hva vi kan se, ikke mellom ulike kristne kirker i prosjektet. Det finnes imidlertid en viss grad av forkynning i prosjektet reflektert for eksempel i at foreldrene til barna i barnehagen gir uttrykk for at barna lærer religiøse sanger og bønn.

- *”Prosjektene skal tilstrebe å ha en demokratisk struktur med reel medbestemmelsesrett for dem som tiltakene skal komme tilgode”*

Dette punktet har vært nevnt tidligere. Deltakerne i prosjektet har i liten grad vært med i beslutningsprosessene om tiltakene. Etableringen av et elevråd er positivt i forhold til å øke medbestemmelsen og eiendomsforholdet til prosjektet. Dette bør imidlertid utvikles videre og styrkes.

6. Konklusjoner og anbefalinger

1. Stiftelsen har utviklet et godt barnehagetilbud som bidrar til barnas utvikling og læring, samt en forbedring i deres ernærings- og helsetilstand. Barnehagen representerer et trygt tilbud for barna og en avlastning for arbeidende mødre og kursdeltakere.
2. Utdannings- og yrkesopplæringstilbudet til kvinnene har blitt styrket og kvaliteten er god. Kvinnene føler seg respektert og mange har styrket selvtilliten ved at de lærer å lese og skrive eller å mestre et håndverk. Mange har aldri tidligere hatt muligheten til å utdanne seg enten på grunn av at kvinner ikke blir tatt i betraktning, på grunn av pris eller avstand. Deltakelsen blir derfor sett på som en ny mulighet.
3. Kvinnene bruker det de lærer til å skaffe seg ekstrainntekter. Flere kunne tenke seg å etablere sin egen virksomhet og det anbefales å vurdere videre tiltak der kvinner i fellesskap kan utvikle det de har lært gjennom kursvirksomheten. På den måten kan også en mer systematisk oppfølging av kvinnene finne sted.
4. I forhold til barnehagen og opplæringstiltakene anbefales det å utarbeide inntakskriteriene skriftlig, samt å finne ordninger som fremmer muligheten for at spesielt utsatte barn og de fattigste av kvinnene kan delta. Når det gjelder kvinnene kan det gjøres ved stipendordninger, noe som i praksis gjøres i dag. Det er imidlertid behov for å formalisere dette.
5. Helsetilbudet til stiftelsen dekker et behov som ikke var tilfredstilt. Behandlingen som gis er god, men når ut til relativt få. Kvaliteten på innholdet i det forebyggende arbeidet er bra, men generelt er dette ikke systematisk og det er behov for å utvikle modeller for bredere helseopplysning spesielt i forhold til kvinner og i forhold til familiene til barna i barnehagen.
6. Samarbeidet med helsesenteret er et positivt skritt og har gitt gode resultater. Det anbefales at man fortsetter å styrke dette som en del av et mer utadrettet forebyggende arbeid.

7. Kvinnene har sett positivt på informasjonsmøter der de kan snakke om sin egen situasjon og et betydelig problem med vold og overgrep er identifisert. Det kan være et positivt skritt dersom stiftelsen utvikler støtte til selvhjelpsgrupper blant kvinnene.
8. Organisatorisk har arbeidet i prosjektet blitt styrket ved at det har blitt etablert en stiftelse som er en juridisk person. Dette har også medført en administrativ styrking i og med at de nå oppfyller kravene lovverket setter i forhold til arbeidsrettigheter og skatt. Administrasjonen er generelt tilfredstillende, men det er behov for at det føres et totalregnskap for stiftelsen der alle utgifter og inntekter tas i betraktning.
9. Det er behov for å forbedre prosjektsbeskrivelsene og rapporteringen spesielt i forhold til å sette klare målsettinger og rapportering på måloppnåelse.
10. Byggeprosjektet for lokalene til stiftelsen var improvisert og kommunikasjonen mellom Debora og Hvite Bånd ikke klar. I dag eies tomte og dermed bygget av familien Coloma Barrientos og det er behov for å sikre stiftelsens bruks- eller eiendomsrett. Det er også behov for å sikre juridisk at investeringene fra Fokus/Hvite Bånd i bygget tilfaller stiftelsen.
11. Opprettelsen av et elevråd i prosjektet er et positivt skritt i retning av å øke målgruppens medbestemmelse i arbeidet og dette bør utvikles videre og styrkes.
12. Stiftelsens arbeid er nærmest totalt avhengig av støtten fra Norge. En tilbaketrekking av støtten i dag ville føre til at arbeidet ville opphøre. Det er derfor behov for å gjøre et arbeid for å skaffe støtte og inntekter fra flere kilder. Dette har vært en målsetting, men har ikke ført til resultater.
13. Prosjektet bidrar til å styrke kvinnene som deltar individuelt og er et godt servicetilbud til kvinner i bydelen og områdene rundt. Det representerer dessuten det eneste tilbudet som er tilgjengelig for de fattigste kvinnene i området.
14. Prosjektet er ikke innrettet på kvinners rettigheter og har slik det er i dag ikke en effekt på styrking av organisering av kvinner slik FOKUS' prosjektstrategi krever. Det anbefales at Debora får støtte til opplæring om kvinners rettigheter og likestilling ved utveksling med andre FOKUS støttede prosjekter eller ved kontakt med relevante kvinneorganisasjoner i Guatemala. Det anbefales også at det utvikles en strategi for hvordan kvinnes organisering kan styrkes for at prosjektet skal være mer i tråd med retningslinjene til FOKUS' arbeid.

EVALUERING AV PROSJEKT GLO-01/413-5, UTDANNING AV UNGE JENTER OG KVINNER, VILLA LOBOS, GUATEMALA 2004

Oppdragsbeskrivelse

Bakgrunn

Prosjektet er et tilbud til den fattigste befolkningen i Villa Lobos, en slumby i utkanten av Guatemala City. Beboerne er migranter fra landsbygda, som ikke klarer kostnadene ved ordinær bolig i storbyen. Bosettingsområdet består stort sett av Mayaindianere.

Målgruppen er enker og alenemødre samt handicappede kvinner i bosettingsområdet. Det tilbys allmenn- og yrkesutdanning, samt fysisk og psykisk helsevern, kurser i økonomi, kvinners rettigheter, ernæring og omsorg. Det er også et tilbud om barnehage, mens mødrene går på kurs.

Prosjektet har mottatt støtte gjennom FOKUS og NORAD siden 1977. Norsk prosjektpartner er Det Hvite Bånd. Lokal partner er en lokalgruppe av Det Hvite Bånd i Guatemala, Nucleo de Temperancia DEBORA.

Prosjektet har som mål å gi yrkesopplæring/undervisning til unge jenter/kvinner slik at de kan bli finansielt uavhengige. Det er mange unge alenemødre i bosettingsområdet og mange som ønsker å komme bort fra til dels voldelige forhold. Bosettingsområdet er preget av sterkt misbruk av stoff og alkohol, noe kvinnene lider under. Prosjektet har også som mål å informere den kvinnelige delen av befolkningen i Villa Lobos om forebygging og hjelp ved samlivsbrudd, uønskede svangerskap, seksuelt overførbare sykdommer, ungdomskriminalitet og hjemløse barn. De gjennomfører også rådgivning for å unngå at barn rømmer hjemmefra.

Utviklingsmål på overordnet nivå:

Høyne levekårene for målgruppen, gjennom å yte allmenn- og yrkesutdanning, samt fysisk og psykisk helsevern, kurser i økonomi, kvinners rettigheter, ernæring og omsorg. Egne opplysningskurs om HIV/AIDS.

Målgruppe:

Jenter, kvinner/alenemødre i bosettingsområdet Villa Lobos for Mayaindianere innvandret til Guatemala City.

Fakta om Guatemala

- Befolkningen er på rundt 11 millioner mennesker.
- Forventet levealder er 60 år. 66 av 1000 spebarn dør før de fyller ett år.
- Gjennomsnittlig kaloriinntak er 7 prosent under internasjonal minimumsstandard.
- 58 prosent av befolkningen har ikke adgang til rent vann.
- 50 prosent er analfabeter.
- Urbefolkningen utgjør nærmere 80 prosent av befolkningen, men disponerer bare 10-15 prosent av jorda. To prosent av befolkningen eier 72 prosent av jorda.

Formålet med gjennomgangen

Etter å ha mottatt støtte i syv år er det behov for en evaluering av prosjektet bl.a. for å se på måloppnåelse i forhold til bruk av midler og for å se på selve organiseringen av prosjektet, planlegging og rapportering og eierforholdet rundt huset/tomten som prosjektet har. Det er også behov for å en gjennomgang av hvordan organisasjonssamarbeidet mellom Det Hvite Bånd i Norge og Debora fungerer.

Organisasjonen ble evaluert i 2000, men det ønskes nå en mer omfattende evaluering.

Evalueringen har følgende hovedspørsmål:**Forvaltning:**

- a) Er målsetting, strategi og arbeidsmåte kostnadseffektivt og relevant?
- b) Hvor mye av pengene har nådd ut til målgruppen og til aktiviteter sammenlignet med hvor mye som går til administrasjon?
- c) Hvordan fungerer søknads- og rapporteringsrutiner internt i Debora?

- d) Hva er de økonomiske perspektivene for framtidig drift? (andre donorer, bærekraft)
- e) Hvordan fungerer forvaltningsrutiner mellom Debora, Det Hvite Bånd, FOKUS og NORAD?

Hvordan er eierforholdet når det gjelder huset og tomten som prosjektet har?

Organisering:

- a) Hvordan fungerer Debora organisatorisk? (effektivitet, måloppnåelse)
- b) Hvordan er målgruppen involvert
- c) Hvordan blir målgruppen fulgt opp etter at de har avsluttet skole/yrkesopplæring?

Hvordan har samarbeidet vært mellom Det Hvite Bånd i Norge og Debora.

Hva har Det Hvite Bånd og Debora kunnet tilføre hverandre? Har det vært noen begrensninger i samarbeidet?

Prosjekt mål:

Målsetting er å:

Høyne levekårene for målgruppen, gjennom å yte allmenn- og yrkesutdanning, samt fysisk og psykisk helsevern, kurser i økonomi, kvinners rettigheter, ernæring og omsorg. Egne opplysningskurs om HIV/AIDS.

- a) Hva har skjedd i prosjektet i henhold til de mål som ble avtalt og hva har skjedd som ikke var planlagt eller som en ikke forutså?
- b) Hvordan har kvinnens stilling og status blitt endret siden hun fikk kunnskap om sine rettigheter og startet inntektsgivende arbeid
- c) Hvordan jobber Debora sammen med andre organisasjoner i Guatemala? Deltar de på den politiske arena i forhold til saker som handler om utdanning?
- d) Har deltakelse på kursene laget nye jobbmuligheter for jentene eller gitt dem muligheter for andre posisjoner?
- e) Hva er den offisielle politikken i Guatemala når det gjelder prosjekter rettet mot kvinner og jenter?

Metode

Evalueringen skal gjennomføres ved:

- a. *diskusjoner og intervjuer med*
ledelsen i prosjektet
ansatte i prosjektet
målgruppen for prosjektet
eksterne som kjenner til prosjektet
viktige samarbeidspartnere
Det Hvite Bånd i Norge

- b. *gjennomgang av dokumenter*
prosjektbeskrivelser, søknader og årsrapporter
økonomiske rapporter
førrige evaluering
andre relevante dokumenter (fra FOKUS, prosjektet & norsk partner)

Gjennomføring av arbeidet:

Evalueringen skal være en ekstern evaluering. Representanter fra Det Hvite Bånd og Debora er med på å diskutere Terms of Reference og igangsetting av evaluering, deretter trekker de seg ut inntil avslutning av rapporten skal ferdigskrives. Evalueringen skal skje i nært samarbeid med FOKUS.

Evaluator:: Beate Thoresen

Terms of Reference skal godkjennes av FOKUS/NORAD.

Et forslag til evalueringsrapport med noen føringer bør være ferdig innen november 2004. Etter at Det Hvite Bånd og Debora har kommet med innspill til rapporten leveres den endelige versjonen FOKUS/NORAD innen 1. januar 2005.

Evalueringen følges opp 2005.

Anbefalinger

Evalueringen skal bidra med innspill vedrørende prosjektets framtidige strategi og arbeid og gi grunnlag for vurdering av fortsatt økonomisk støtte til organisasjonens arbeid.

INTERVJUER

Navn	Stilling	Organisasjon
Ruben Gonzalez	Revisor	
Dora Coloma de Barrientos	Styre- og daglig leder	Debora Stiftelsen
Dora Lida Alvarado de Sosa	Styremedlem	Debora Stiftelsen
Silsa Cifuentes de Portillo	Styremedlem	Debora Stiftelsen
Emilia Lopez de Coloma	Styremedlem	Debora Stiftelsen
Odalis Sarmiento	Lege (Cuba)	Debora Stiftelsen
Eugenia Coloma	Utdanningsansvarlig	Debora Stiftelsen
Sandra Elisabeth Elias	Kursdeltaker	
Rosa Elvira Perez	Kursdeltaker	
Vilma Garcia	Kursdeltaker	
Esperanza Diaz	Kursdeltaker	
Victoria de la Cruz Bejar	Deltaker og elevråd	
Glenda Gonzalez	Deltaker og elevråd	
Roxana Mayorga	Deltaker og elevråd	
Julia Juarez	Deltaker og elevråd	
Mayra Aragon	Deltaker og elevråd	
Alice Marroquin	Deltaker og elevråd	
Juana Ramirez	Mor med barn i barnehagen	
Silvia Carrillo	Mor med barn i barnehagen og kursdeltaker	
Silvia de Leon Diaz	Mor med barn i barnehagen	
Cesar Augusto Jucub	Far med barn i barnehagen	
Blanca Diaz	Mor med barn i barnehagen	
Nancy de Leon Diaz	Mor med barn i barnehagen	
Jenny Chafolla Palma	Mor med barn i barnehagen	
Joselyn Mendoza	Mor med barn i barnehagen	
Evelyn Molina	Mor med barn i barnehagen	
Carla Fabiola Galicia	Mor med barn i barnehagen	
Brenda Juarez	Mor med barn i barnehagen	
Cintia Luna Ramirez	Mor med barn i barnehagen	
Sandra Solis	Kursdeltaker med barn i barnehagen	
Auri Gonzalez	Sosialarbeider	Helsesenteret i Mezquital

Vedlegg: Juridisk vurdering av eiendommene

Vurderingen er utarbeidet av Helmer Velasquez og oversatt for denne rapporten.

Kontroll av informasjon om tomtene:

- A) 2220, Folio 220, Bok 105E fra Guatemala: Tomt 173, Sector I i Villa Lobos II Anexo. I det følgende omtalt som Tomt A.
- B) 2217, Folio 217, Bok 105E fra Guatemala: Tomt 162, Sektor I i Villa Lobos II Anexo. I det følgende omtalt som Tomt B

Tomt A:

- 4. Eier: Dora Judith Coloma Lopez
- 5. Dato for overdragelse: 15 august 1999.
- 6. Pris for overdragelse: Q 7,992.72.
Fordelt på følgende måte: Q 1,998.18 betalt av eieren.
Q 5,994.54 som subsidie betalt av den Guatemalanske staten
- 7. Ansvarlig statlig organ: Den Guatemalanske staten ved den Nasjonale bolig banken (BANVI). Fordi denne banken ble nedlagt ble ansvaret overdratt til det Guatemalanske boligfondet (FOGUAVI).
- 8. Registrert i eiendomsregisteret for det sentrale området den 11 januar 2000.
- 9. Eiendomsforhold: Familieeiendom. Denne eiendomsformen er etablert i artikkel 352 i loven for sivilrett og sier: "Familieeiendom er den sosiale juridiske institusjonen som man bruker i forbindelse med overdragelse av eiendom når man vil beskytte hjemmet og familiens opphold."

Når det gjelder familieeiendomer det begrensninger i forhold til omsetting av eiendommen de første 25 årene. Man kan ikke selge, ta opp lån, leie ut eller dele opp eiendommen.

- 10. Eiendommen kan bare brukes til bolig for familien. Fordi det dreier seg om en eiendom som for familier som lever i fattigdom eller ekstrem fattigdom gis det et subsidie. Dette kan bli krevd tilbakebetalt dersom familien forlater boligen i løpet av de første fem årene etter de har overtatt eiendommen, eller dersom denne blir brukt til andre formål enn til bolig uten at dette har blitt autorisert av FOGUAVI.

Tomt B:

1. Eier: Elvia Veliz Salas
2. Dato for overdragelse: 15 august 1999.
3. Pris for overdragelse: Q 7,993.28
Fordelt på følgende måte: Q 1,998.32 betalt av eier
Q 5,994.96 som subsidie fra en Guatemalanske staten
4. Ansvarlig statlig organ: Den Guatemalanske staten ved den Nasjonale bolig banken (BANVI). Fordi denne banken ble nedlagt ble ansvaret overdratt til det Guatemalanske boligfondet (FOGUAVI).
5. Registrert i eiendomsregisteret for det sentrale området den 11 januar 2000.
6. Eiendomsforhold: Familieeiendom (som over).
7. Bruk av eiendom: Bolig for familien.
8. Eiendommen er regulert på samme måte som Tomt A.

Betraktninger:

1. Begge eiendommene regulert av den guatemalanske statens sosialpolitikk for familieboliger og kan bare brukes til dette formålet.
2. I dette tilfellet blir normen ikke fulgt i og med at eiendommene ikke brukes til bolig.
3. Familiene som fikk tildelt eiendommene har ikke bodd på tomta.
4. Det ble ikke søkt FOGUAVI om endring av bruk.
5. Dette betyr at det er en risiko for at den guatemalanske staten krever subsidiet tilbake.
6. Legalt sett er det ikke mulig å overdra eiendommen til Debora stiftelsen.
7. På tross av det legale forbudet finnes det en praksis der for eksempel eierene overdrar eiendommen og de nye eierene søker staten om å bli anerkjent. Dette er en transaksjon mellom familier og det forutsettes at eiendommen blir brukt til bolig. Denne praksis gir ikke staten noen plikt til å gi sin anerkjennelse, i og med at en irregulær praksis ikke skaper rettspraksis. I dette tilfellet der en ønsker å endre bruken av eiendommen kan det være komplisert.

Konklusjoner:

1. Vanlig kjøp og salg av eiendommen dvs. Salg av eiendommen til Debora stiftelsen er ikke mulig legalt.

2. Loven forbyr også andre transaksjoner som overdragelse av bruksrett, utleie, donasjon, etc.
3. En hver modifikasjon av eiendomsforholdene krever autorisasjon fra staten via FOGUAVI.

Anbefalinger:

- a. Foreslå overfor FOGUAVI opprettelsen av et opplæringscenter som kan gis som eiendom til Debora stiftelsen.
- b. En annen mulighet er at eiendommen overdras til kommunen Villa Nueva og at denne gir bruksretten til stiftelsen i 30 år.
- c. Det kan ikke anbefales at det gjøres noen form for endring i eiendomsforholdet uten godkjenning fra FOGUAVI da dette er den eneste måten man kan sikre at eiendommen blir skrevet inn i eiendomsregisteret. Uten en slik registrering vil stiftelsen ikke kunne garantere eiendomsretten.
- d. Disse anbefalingene gis under forutsetning av at saken presenteres som et sosialt tiltak. Det vil si at det vil være nødvendig at stiftelsen må jobbe for å overbevise FOGUAVI om bruken. Det vil være viktig med støtte fra andre organisasjoner. Dette er ingen enkel løsning men den er ikke umulig. Den vil kreve tid og anstrengelser.

Kilder: Registro General de Propiedad (eiendomsregisteret), ansatte i FOGUAVI og relevant lovverk: Código civil, Ley de Vivienda y Asentamientos Humanos.